

U 02

DISPLAY COPY, NOT FOR SALE

AVAILABLE FOR \$3.00

SILAM

IRRUSIA

SILAM IRRUSIA

Tiqqasuum aglaktana

Piḷianat
Alaskam Iñupianisa Uqagñinatta Savaanat
Iḷana
Iñupianik Kañiqsiñiagvium
Alaskam Iḷisagvia, Fairbanks, Alaskami

Uma taiguam savannaña akiliḷagaat
National Endowment for the Humanities-gum.

PROPERTY OF THE ALASKA NATIVE LANGUAGE CENTER
Do not remove from office.

WEATHER CONDITIONS

Written by Emily Ivanoff Brown

A Production of the
Alaska Native Language Center,
University of Alaska,
Fairbanks, Alaska

First Printing 300 copies

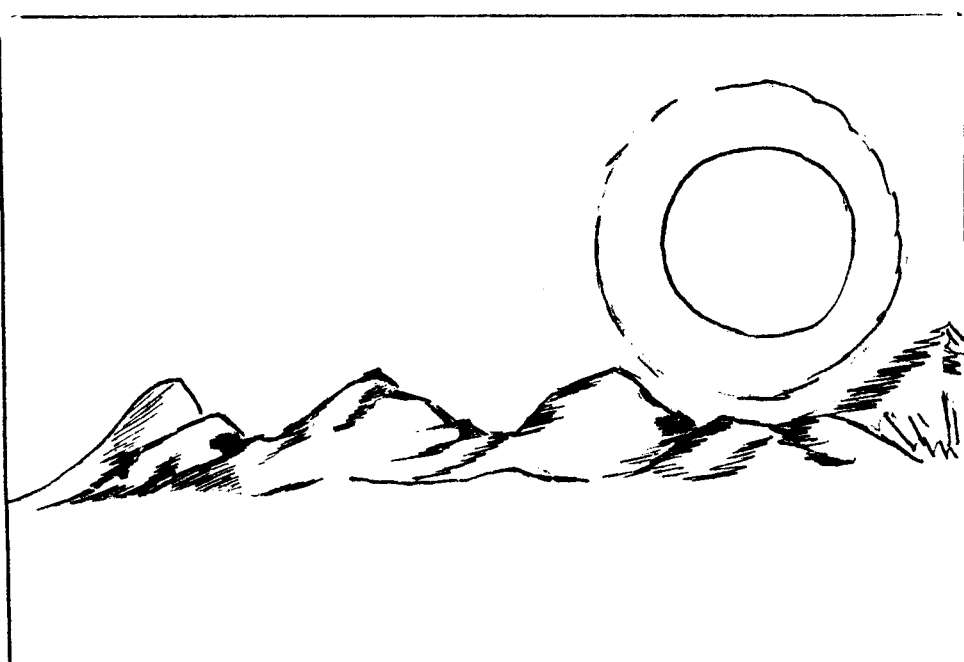
Malemiut Iñupiaq 1975

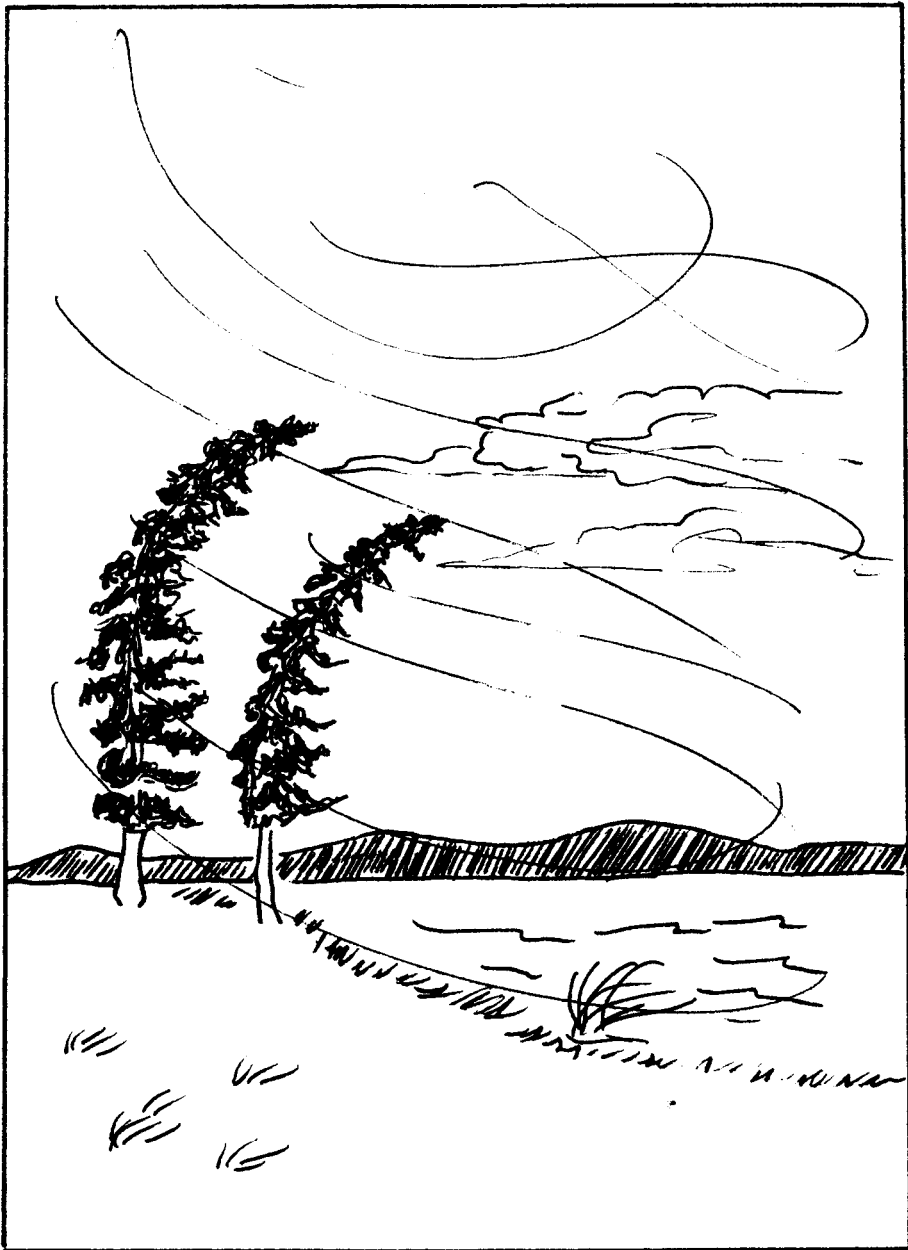
Use of this material is restricted. The right to reproduce all or part of the contents is reserved by the Alaska Native Language Center.

Preparation of this material was made possible through Grant No. R01-20196-74-54 from the National Endowment for the Humanities to the Alaska Native Writers' Project.

TAKTUK

Taktuk nunamin taktuguuuruq. Nuna
uunnaquqman, sila aasiin nigliqman taktuuluurat
nuvuyauplutin kulvaqatut. Taimma aasiin
nuvuyaquhutin qilanmi.

ATIŃIT ANUĖIT

Ataatanata uqautigai tutitchaurani, "Anaqapak ilisaġisirugut atiŃitnik anuġit qargimi.

Isiqmata ililgaat, ataatanata manirigai aqsramik. Taimma aasiin tikuaġaġalugu anuġim tuŋaa aqsram qaananin ayaŋniġluġu, sulii saniġananinlu.

Ataatanata pigai, "Nunavut aqvaluqtuq aqsraatun. "Nigiq" nunapta qaananin anuġliqman nigigmik atiqauqtuq. Aasiin nunapta ataanin anuġliqman uŋallamik piragigikput. Uvva aasiin nunapta saniqqaknin anuġliqman, siqinġum tuŋaanin pinaknamik atiqauqtuq. Pinaknam aasiin akianin anuġi anuġliqman, kanaknamik atiqauqtuq.

Anuġit sikum atiqtitchuugai sulii siqumitlugulu. Nigiqpakman siku atiqtitagigaa upinġaqsrami. Unuŋaagalaitchut sikumun. Atakkii atiqtausuurut.

Ukiumi siku inillakman nunamun anuqłingnan
siku alikpiinañitchoo. Aglaan, pinaknaqman siku
payañaruq ulitman. Atigagigaa."

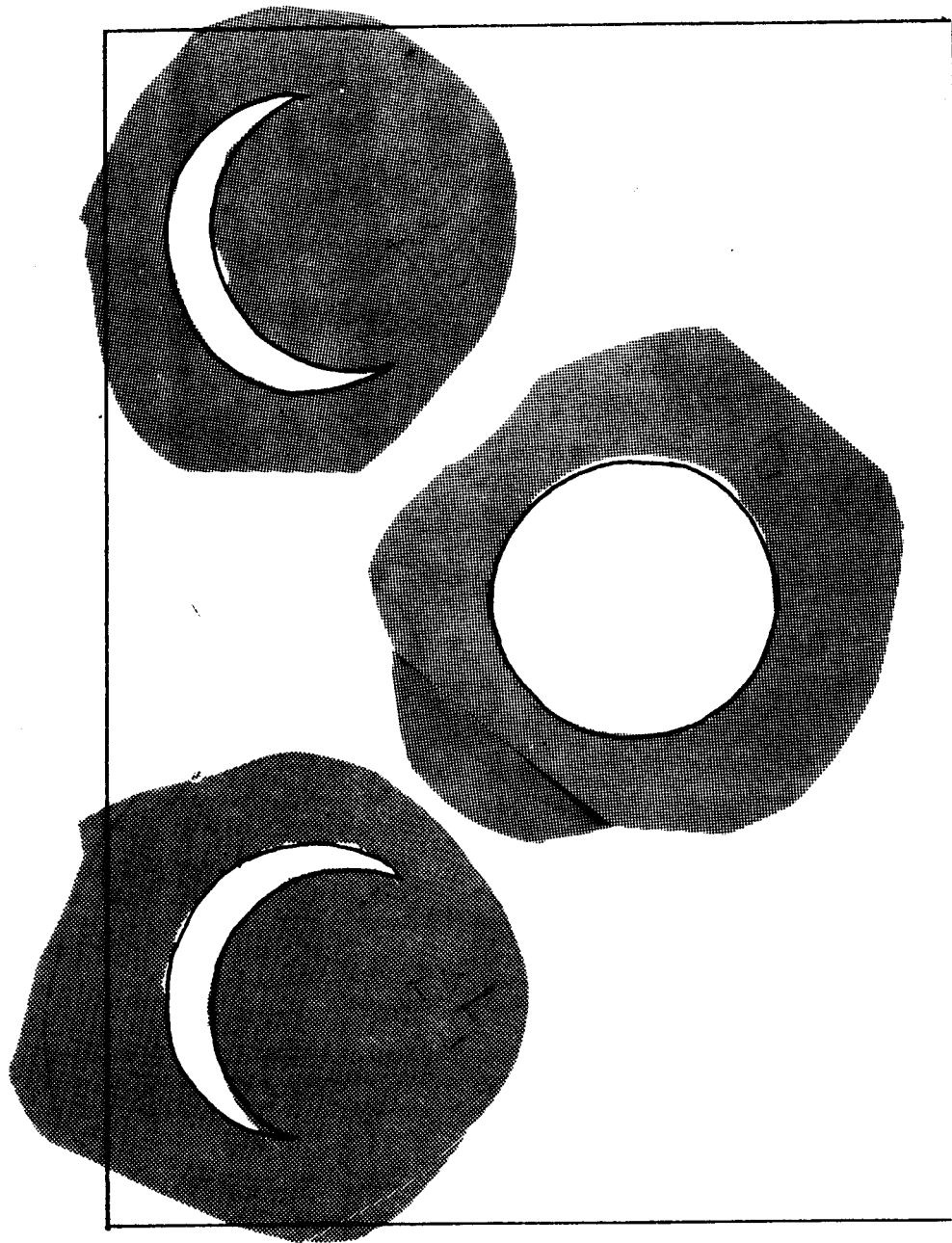
Tamatkua uqautigitkatka, piyuñniaqnagit
inuuniqtusukkupsi. Anuniaqtit isivgigaaqługi
anuñit, suli silapta irrusia isivgigaaqługi
kisianik aullağataağagtut.

ANIU

Ukiumi aniusuuruq. Aniu qatiqtuq. Aniu
nuvuyanin kataguuruq. Sialuk qiqitman
aniuguguuruq. Nuvuya aniuliuguuruq.

Uvva atlat atiqit aniut anugimun
tiqittitqaaqlugit nunam qaapani.

1. qannik	2. aniuvak
3. natiqvik	4. sisuuk
5. pukak	6. misulik
7. aputyaq	

TATQIQ KIVGAUPMIUQ

Inupiyaat anayuaanisa ilisautiraġigait
tatqim nuiqaałhaniq. Ililgaam tautugaġmagu tat-
qiq, sulı aqupinapmagaan, naagalu makitaagikma-
gaan. Ililgaag ataatanan nangagaġigaa tutitch-
aurani.

Ilupaaġ ataatami nangagmani iglaġatchunġiaġaq-
tuq. Ililgaaqataan aasiin puttusriragvigigaat
Ilupaaġ.

Taimma aasiin ataatanata piplugi ililgaat,
"Qailusi uvuġa, ilisagumausi tatqim ilisautaanik.

"Tatqiq nuiqqaagami ilaatni aquppinaraqtuq,
ilaatni sulı makitaagikhuni. Aquppinakami itna
piragigai, 'Niġrutit inugianniaqtut.' Aasii
nuiqqaagami makitaagikami itna piraqtuq 'Niġrutit
inugiakkuminaitchut."

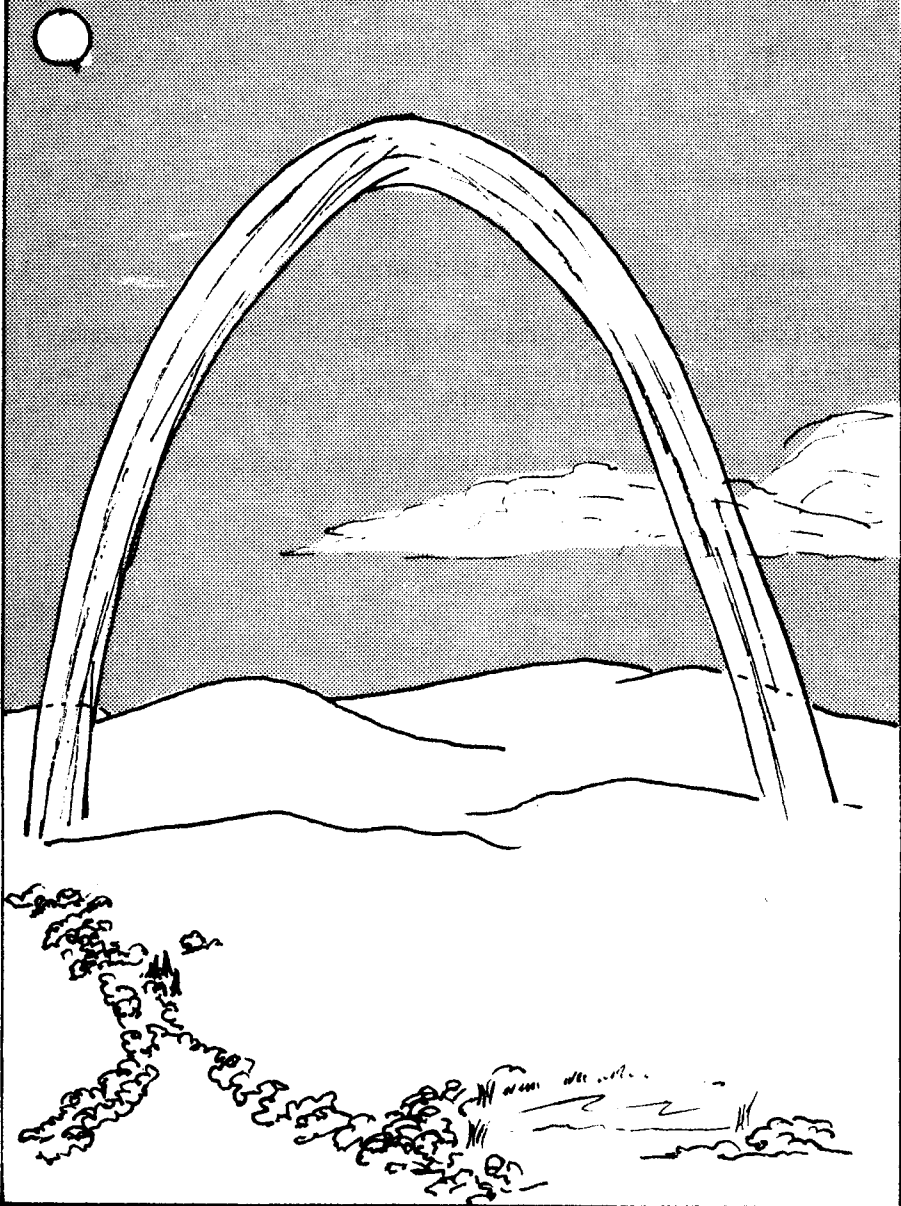
"Taatnamik ilipsi taamna tatqim kilgutaa
piyuġniaqasiuġ. Atakkii ilaatni niġisuksuinaq-
tuq. Tamatkua aasiin tusaalaichuat inuit

paalaaplutiᅇ. Aglinigupsi pinniaqtigugusi
tamatkua qilam kiliktuutain ikayuᅇniagaasi.
Inuit ilaᅇit aatchuuralaitchut ikayuqtaitchuanun.
Taimma aasiin Silam Inuan manirilaitchai
nigrutinik.

"Aanusiuniaqpisi agligupsi? Igligtulusi,
naaggalu nagliᅇnaktuatnun aatchuuraᅇaᅇalusi?"

IYAYULA

Anuḡik isunḡik kasukmaknik iyayulaq
ayanḡiḡaqtuq, anuḡimin saḡitluḡhuni. Taimma
aasiin kaivraagaqsipluni. Tavraasiin, nunam
qaanani suniḡnik tapiqutripluni kaivraa-
gaqsipluni nunam qaanagun.

KINNAUM NIGAŃA

Inilgaan aŃayuqaŃit ilaniktut nukatpia-
gruŃmik, atchiqługu aasiin Kunuuramik. Taamna
atiq taŃiqaqtuq piqpakkutmik. Aġnauraak aaki-
yaanin nakuagiplugu munagiraġigaak kukilutla-
silhanun aglaan.

Kukilutlasipman aasiin siniqsraagutiragaluġu
ayuġa. Taavani aasiin niġrutit, sutliqaa atiqit
Kunuuram ilitlugit.

Atautchimi tautukami kinnaum nigaŃanik
tikkuaqługu tuŃaanun apiqsruġaik aakiyaanin,

"Suuva paŃna aakiyaan? Kia uvva ilivaun
paun?"

Aakiyaan paġaa, "Uvuġa aquvillutik sanimnun
unipkaagutiyumaiptik kinnaum nigaŃanik.

"Atautchimi inuġli inuuniaqtuq nunaaqqimi
inmiguuraq. Ilain, atlatlu pinnaġiqitlugu.

Inuit aasiin atchiqługu Kinnaġmik. Kinnaq una

atilluataungitchuq, amii?" Aatauraḡaknik apiq-
sruḡaak nukatchauraqtik.

Unnugaaqman anipluni silamun niqliqsuq
iḡminun, " Sumik samma savautigupkit inutka
ukua piqpagiagutinayaqpalukkaatḡa," qulaatnin
tautuktuagai ilami iḡluḡit.

Tavrakḡa qiviaqtuq siqingum nipivianun,
Tautukhuni aasiin qilaum miḡulikaḡanik, kaviq-
suamik, kaviagiatuamik, sulii suḡaqtuamiklu
'Aarigaa una savitkaḡa," niqliqsuq Kunuuraq.

"Tautukamiuḡ aasiin isummiḡhuni, 'Uumiḡa
miḡuḡlukkumaḡa atrililugu siqingum nipivia.

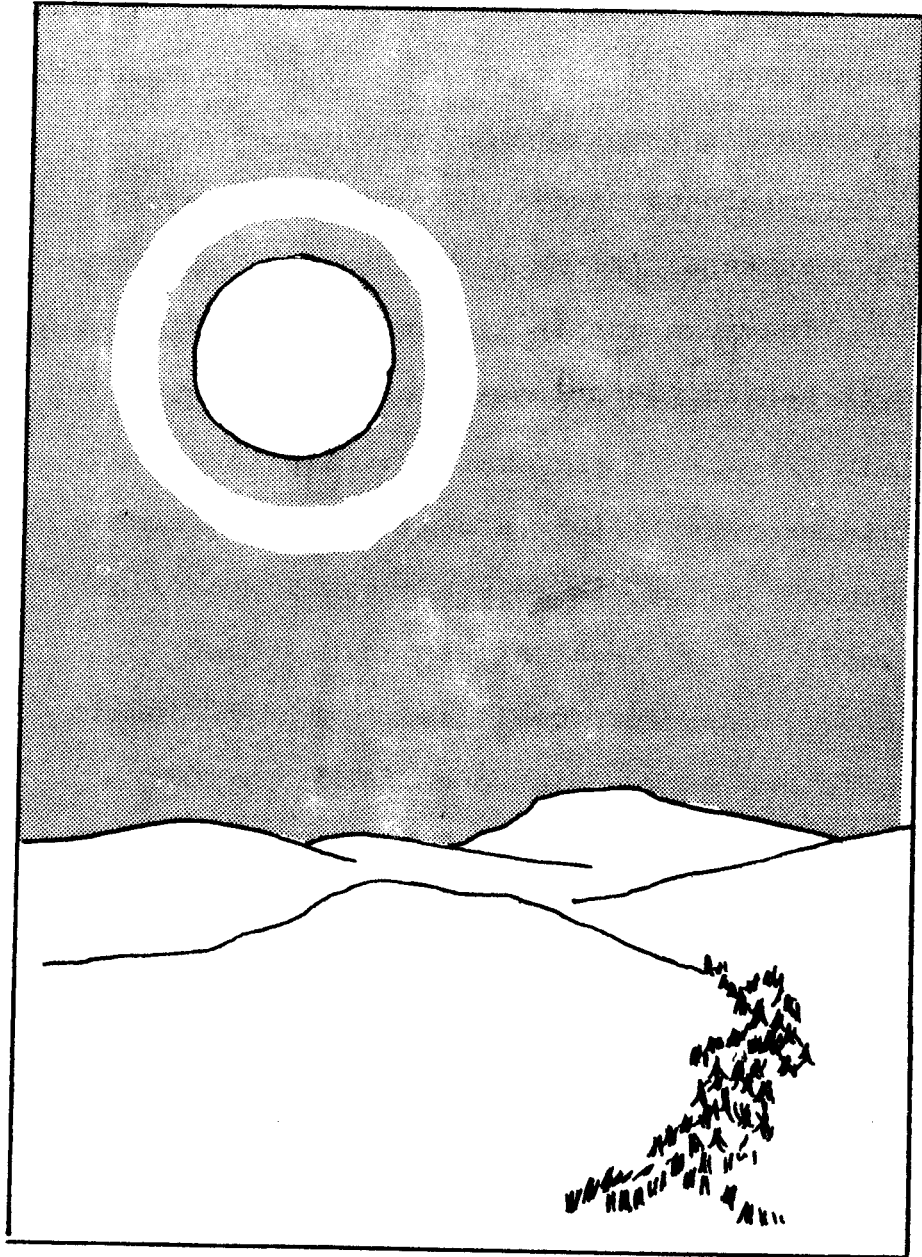
"Qiruk maniksaqqaagḡugu Kunuuram miḡu-
ḡlukkaa kaviqsuamik, kiḡuagun aasiin suḡaqtuamik.
Taimma aasiin qirḡiaqtuag avataa miḡuaqtuḡugu.

"Iniqamiuḡ uvlaayaurami anipluni silamun
igitkaa miḡuaḡluktukkani qilaḡmun. Sialuḡsra-
mun aasii nipitluni. Siqingum qanuq nuikami
qaumaminik, sulii uunaaminik qivlalauraqtitkaa
tautuyunaḡsivallaagḡugu; sulii sialukpaḡaiḡhuni.

Inuum Kunuuraq tautuktualginnigaa itnakman.
Nunaqqimi. Aasiin tavrakqaanin inuum uqautiplugi
nunaqqatini savakkanik Kunuoram.

"Umialgata aasiin atchiqługu Kunuoram
miñuaqtukkaa 'Kinnaum Nigaganik.'"

"Taavruma aasiin kiñuagun sialukpatlaiqhuni.
Inuit aasiin piqpagiagutiplugu Kunuuraq."

ILUPAAN TAUTUKTUQ KAIVALUNMIK
TATQIM SILATAANI

Ilupaan isiqtiqtuq iglumiknun uqautigalugu,
"Ataataan, tatqiq kaivragusiraqtuq. Tautukpigu?
Sumik uqautiniaqpatigut?"

"Tatqim kilikkai anuniaqtit uvagutlu sila-
giitkisiniplugu unalliakun. Aullaqinnaisa
pitquplugi."

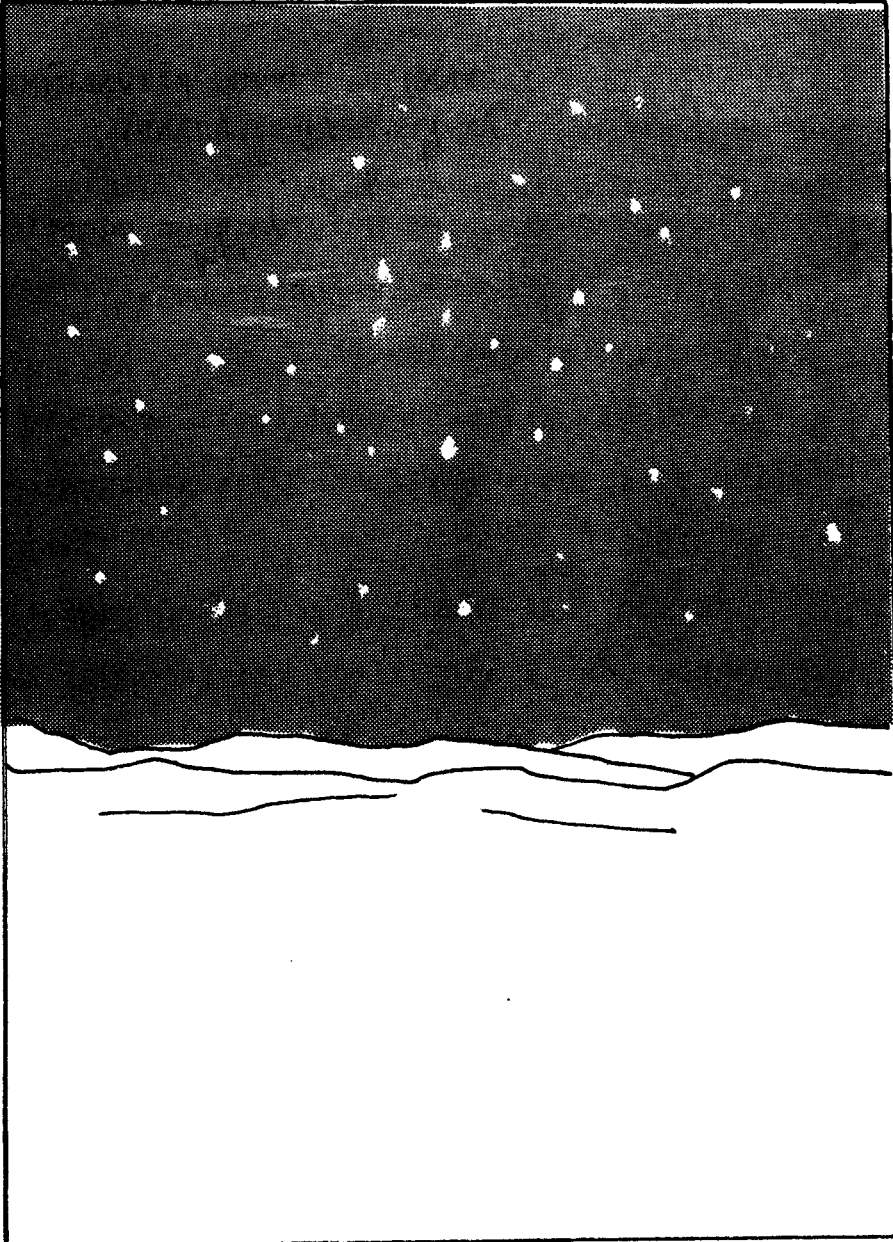
"Silam Inua isumaturuq. Munagiragigai inuit
tamatkunuuna qilaum ilitchuksautaigun. Tatqim ulit-
paktittagigaa tagiuq. Inuit qakittagagigait umiatiq
qayatiqlu, sulitugvaqtuqlugi niqit iniratiq.
Ilipsi aasiin qiruktaqtuqlusi sulitimiqtuqtuq-
lusi, atnugaat isiqqlugi iglumun."

Ililgaat sanaaqsrarniknik upittagtuttauq
unakqa tipranik sunigliqaa qasalluniglu.

"Silalukpan sanauragumausi, ai?"

"Ii, Ataataan, qayanqualiuqniaqtuna,"

Ilupaagum kiugaa.

SUVAATA UVLUGIAT QIVLILAUAGUUVAT?

Inupiayaat ilisautriqaqtut ataamimik.
Ililgaag kanigsisuusipman suli uqallasipman
ataatanan ilisautiragigaa. Nukatpiagruum ataa-
tani maliklugu ilisagaqtuq inuuniagnimik.
Aagnaayaatli maliguugait aanatin napmun suniuraqma-
ta. Atakkii ililgaat anayuqaanit aptasuupluti
uylupayaagman. Aakat pilaqhuti natchignik.
Aapat anuniaghuti. Inupiayaat aasiin taimma
ilisaghuti maliktigiplugit ataataati.

Tavra una nukatpiagruk Ilupaanmik atilik
tautuktuaqamigi uvlugiat qunmun aagluqhuni
ulguniqsuq. Ataatanan aasiin utaqqiplugu
unigniqsuq. Tikitmani aasiin ataatanan
nunugruqlugu tutitchiani,

"Qaunagilutin aqattaqini."

"Ataataan, tautuktuakkatka uvlugiat qivli-

lauraqtuat. Suvaata ulvuġiat qivlilauraġuuvat
unnuami? Uvlumi aasiin tautuġnaunnatiġ?"

"Ilupaan, uvluġiat kiliguugaatigut qivli-
lauraqamiġ. Itna piniqtit uqautiraġigait,
'Itriligniaqtuq uvlaaku, uquqsagusi aullaġu-
mausi.'" "

SIALUK

Sialuksraq uqamailikami kataguuruq nuvuyanin.

Imgit aasiin immaqhutiq kurgit, misaḡnauratlu suli taḡiulu.

Qilaḡmun ilikami aasiin nuvuyagūqhuni.

Taimma aasiin suli uqamailikami sialugūqhuni naagḡalu aniugūqhuni.